

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องดนตรีรองเงิง : กรณีศึกษาคณะชาเคย์ แวร์เต็ง ซึ่งได้ดำเนินมาเป็นลำดับ สามารถสรุปผลโดยยึดประเด็นการสรุปจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ผล ดังต่อไปนี้

5.1.1 การศึกษาดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

จากการศึกษาพบว่าดินแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นดินแดนที่มีความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและเป็นศูนย์กลางในการค้าของเอเชียอาคเนย์มาตั้งแต่โบราณ การติดต่อสัมพันธ์กับชนชาติต่าง ๆ ทำให้วัฒนธรรมด้านดนตรีและการละเล่นถูกนำเข้ามาเผยแพร่ด้วย และชาวภาคใต้คงจะรับไว้ส่วนหนึ่งและถูกถ่ายทอดปรับเปลี่ยนจนเป็นดนตรีพื้นบ้านภาคใต้

ความสัมพันธ์ของชาวภาคใต้ตอนล่างแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ทำให้วัฒนธรรมดนตรีในเขตพื้นที่แถบชายแดนภาคใต้เป็นดนตรีพื้นบ้านแบบชวา-มลายู ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้สามารถแบ่งเป็นประเภทได้ดังต่อไปนี้

ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้บรรเลงเดี่ยว เช่น ปืด โพน กรือโต๊ะ บานอ ดนตรีพื้นบ้านที่ใช้ประกอบละครชาบ้าน เช่น ดนตรีหนังตะลุง ดนตรีโนรา ดนตรีมะโย่ง ดนตรีลิเกป่า

ดนตรีพื้นบ้านที่ใช้ประกอบการระบำ เช่น ดนตรีรองเงิง ดนตรีคาระ ดนตรีซั่มเป็ง ดนตรีลีละ

ดนตรีประกอบพิธีกรรม เช่น ดนตรีกาหลอ โต๊ะคริม มะตือรี

จากการศึกษาพบว่าดนตรีพื้นบ้านภาคใต้มีวัตถุประสงค์ในการบรรเลงเพื่อความบันเทิงและเพื่อประกอบพิธีกรรม

5.1.2 การศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงรองเงิงในภาคใต้

การศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงรองเงิง นักวิชาการสันนิษฐานว่าเมื่อชาวตะวันตกเดินทางมาพบดินแดนใหม่ ๆ ในทวีปอื่น จึงได้เดินทางสำรวจดินแดนใหม่ ๆ เหล่านี้ จนกระทั่งเปลี่ยนจากการสำรวจในระยะแรกไปเป็นการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้าและด้านศาสนา ความเชื่อ ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะดินแดนเอเชียอาคเนย์ทางใต้ ก็คือกลุ่มวัฒนธรรมชวา มลายู ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย กลุ่มชนเหล่านี้

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีวิถีชีวิตใกล้เคียงกัน เมื่อชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อกับชายกับกลุ่มชนเหล่านี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ร่วมกัน ชาวตะวันตกที่เดินทางเข้ามา ได้แก่ โปรตุเกส ฮอลันดา สเปน ต่างก็มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แตกต่างจากชนพื้นเมือง การติดต่อและมีความสัมพันธ์ได้เห็นเรื่องราวต่าง ๆ ก่อให้เกิดความนิยมและรับวัฒนธรรมของตะวันตก เช่น วัฒนธรรมการรื่นเริงในวันสำคัญหรือเทศกาลต่าง ๆ ชาวตะวันตกได้นำเครื่องดนตรี บทเพลง ทำเดินรำ โดยเฉพาะการเต้นรำจับคู่ไปตามจังหวะลีลาได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ชาวพื้นเมืองได้นำทำนองเพลงเครื่องดนตรีมาผสมผสานกับดนตรีพื้นบ้าน เครื่องดนตรีจึงมีการผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีตะวันตกกับเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

รองเง็งในภาคใต้ของไทยจะนิยมแสดงใน 2 บริเวณใหญ่ ๆ คือ รองเง็งในเขตทะเลด้านตะวันออกของภาคใต้กับรองเง็งในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันตกของภาคใต้ รองเง็งในเขตจังหวัดด้านตะวันออกของภาคใต้มีลักษณะเป็นนาฏศิลป์ มุ่งแสดงความสวยงามของท่าเต้น ส่วนรองเง็งในเขตชายฝั่งทะเลตะวันตกจะมีลักษณะเพลงปฏิพาทย์ มีการร้องโต้ตอบและมีการรำ ทำให้รองเง็งทั้งสองบริเวณมีรูปแบบที่แตกต่างกัน การเข้ามาของรองเง็งในเขตทะเลด้านตะวันตกกับรองเง็งชายฝั่งตะวันออก น่าจะเป็นคนละทางโดยชาวบ้านในแถบจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันตกคงจะรับจากชาวมลายูหรือหมู่เกาะชวาโดยตรง การเข้ามาของรองเง็งในภาคใต้ของไทยแม้จะไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่าคงจะเข้ามาไม่น้อยกว่า 200 ปี

5.1.3 ประวัติดนตรีรองเง็งคณะชาเคย์ แวร์เต็ง

ดนตรีรองเง็งคณะชาเคย์ แวร์เต็ง เป็นดนตรีรองเง็งของชาวบ้านในอำเภอ ยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ที่มีใจรักในเสียงดนตรีได้รวมตัวกันเพื่อเล่นดนตรีรองเง็ง โดยมีหัวหน้าวง คือนายชาเคย์ แวร์เต็ง ซึ่งทำหน้าที่บรรเลงไวโอลินเป็นเครื่องดนตรีหลักของดนตรีรองเง็ง

ดนตรีรองเง็งคณะชาเคย์ แวร์เต็ง ได้ทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ให้เป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ หัวหน้าคณะ คือ นายชาเคย์ แวร์เต็ง เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้รอบรู้ด้านดนตรีรองเง็ง จากผลงานและความสามารถของท่านทำให้ได้รับการยกย่องเป็น "ศิลปินแห่งชาติ" สาขาศิลปการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) ประจำปี พ.ศ. 2536

5.1.4 การวิเคราะห์บทเพลงรองเง็งคณะชาเคย์ แวร์เต็ง

จากการวิเคราะห์บทเพลงรองเง็งคณะชาเคย์ แวร์เต็ง จำนวน 20 เพลง โดยทำการศึกษาองค์ประกอบของดนตรีรองเง็ง พบว่า

5.1.4.1 องค์ประกอบจังหวะ

จังหวะของคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง มีจังหวะที่ใช้บรรเลงประกอบการระบำ 5 จังหวะ คือ จังหวะโยเกืต จังหวะซ่าเปืง จังหวะอินัง จังหวะอัศถึ จังหวะรุมบ้ำ รองเงืง

5.1.4.2 องค์ประกอบทำนอง

ทำนองของคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง มีทำนองเพลงซึ่งอยู่ในระบบเสียงไดอาทอนิก (Diatonic) เมเจอร์ (Major) และ ไมเนอร์ (Minor)

5.1.4.3 องค์ประกอบเสียงประสาน

เสียงประสานของคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง มีลักษณะแบบ Monophony เป็นส่วนใหญ่ จะมีในบางท่อนของบทเพลงจะมีการประสานเสียงแบบ quasi homophonic ซึ่งเป็นการบรรเลงกังประสานเสียง โดยใช้คู่เสียงจากเครื่องคนตรีที่บรรเลงทำนองหลักคือ ไวโอลิน และแมน โคลิน

5.1.4.4 องค์ประกอบสีถันของเสียง

สีถันของเสียงคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง จะประกอบด้วยเครื่องคนตรีของตะวันตก คือ ไวโอลิน แมน โคลิน แอคคอร์ดียน ส่วนเครื่องคนตรีของตะวันออก คือ รำมะนาและฆ้อง ความเป็นพื้นบ้านของคนตรีร้องเงืงเกิดจากสำเนียงและลีลาการบรรเลงของนักคนตรี

5.1.4.5 องค์ประกอบคิตถักถัน

คิตถักถันคนตรีร้องเงืง ลักษณะคนตรีร้องเงืงเป็นคนตรีประกอบการระบำบทเพลงส่วนใหญ่ มีการบรรเลงซ่าหลายเที่ยวเพื่อให้ลงตัวกับท่ารำ คิตถักถันของบทเพลงเป็นบทเพลงท่อนเคืว (เอกบท) หรือบทเพลงสองท่อน (ทวิบท)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

เกี่ยวกับแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมคนตรี

แนวคิดวัฒนธรรมคนตรีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ คือแนวคิดลักษณะการผสมผสานของคนตรีของสุกรี เจริญสุข ได้กล่าวถึง การผสมผสานของคนตรีร้องเงืงเป็นการแสดงคนตรีที่หลากหลายต่างวัฒนธรรมมีไวโอลินและแมน โคลิน ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเป็นตัวแทนวัฒนธรรมตะวันตก เพลงร้องเงืงส่วนหนึ่งมีพื้นฐานของคนตรีตะวันตก ซึ่งมีผลจากการเดินทางเข้ามาค้าขาย

5.1.4.1 องค์ประกอบจังหวะ

จังหวะของคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง มีจังหวะที่ใช้บรรเลงประกอบการระบำ 5 จังหวะ คือ จังหวะโยเกืต จังหวะชาเปืง จังหวะอินัง จังหวะอัศลี จังหวะรุมบ้ำ รองเงืง

5.1.4.2 องค์ประกอบทำนอง

ทำนองของคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง มีทำนองเพลงซึ่งอยู่ในระบบเสียงไดอาทอนิก (Diatonic) เมเจอร์ (Major) และ ไมเนอร์ (Minor)

5.1.4.3 องค์ประกอบเสียงประสาน

เสียงประสานของคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง มีลักษณะแบบ Monophony เป็นส่วนใหญ่ จะมีในบางท่อนของบทเพลงจะมีการประสานเสียงแบบ quasi homophonic ซึ่งเป็นการบรรเลงกั้งประสานเสียง โดยใช้คู่เสียงจากเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลักคือ ไวโอลิน และแมนโคลิน

5.1.4.4 องค์ประกอบลีลันของเสียง

ลีลันของเสียงคนตรีร้องเงืงคณะชาเคย์ แวร์เคืง จะประกอบด้วยเครื่องดนตรีของตะวันตก คือ ไวโอลิน แมนโคลิน แอคคอดิเยน ส่วนเครื่องดนตรีของตะวันออก คือ รำมะนาและฆ้อง ความเป็นพื้นบ้านของคนตรีร้องเงืงเกิดจากสำเนียงและลีลาการบรรเลงของนักดนตรี

5.1.4.5 องค์ประกอบคีตลักษณะ

คีตลักษณะคนตรีร้องเงืง ลักษณะคนตรีร้องเงืงเป็นคนตรีประกอบการระบำบทเพลงส่วนใหญ่ มีการบรรเลงซ้ำหลายเที่ยวเพื่อให้ลงตัวกับท่ารำ คีตลักษณะของบทเพลงเป็นบทเพลงท่อนเดียว (เอกบท) หรือบทเพลงสองท่อน (ทวิบท)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

เกี่ยวกับแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรี

แนวคิดวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดลักษณะการผสมผสานของคนตรีของสุกรี เจริญสุข ได้กล่าวถึง การผสมผสานของคนตรีร้องเงืงเป็นการแสดงดนตรีที่หลากหลายต่างวัฒนธรรมมีไวโอลินและแมนโคลิน ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเป็นตัวแทนวัฒนธรรมตะวันตก เพลงร้องเงืงส่วนหนึ่งมีพื้นฐานของคนตรีตะวันตก ซึ่งมีผลจากการเดินทางเข้ามาค้าขาย

ของพ่อค้าชาวสเปน โปรตุเกส และฮอลันดา มารากัส ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะก็เป็นเครื่องดนตรีของตะวันตก รำระนาบิยมแพร่หลายในกลุ่มวัฒนธรรมดนตรีอาหรับ ส่วนฆ้องเป็นเครื่องดนตรีของภาคพื้นอุษาคเนย์

แนวคิดและทฤษฎีทางมานุษยวิทยา

แนวคิดทางมานุษยวิทยาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) ได้กล่าวถึงการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปยังสังคมอื่น เช่น ประเพณี ความเชื่อ ในเรื่องของดนตรีร้องเงิ่งมีพัฒนาการขึ้นมาสืบเนื่องจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมตะวันตกได้นำวัฒนธรรมดนตรีและการระบำเข้ามาในชวมาเลเซีย และแพร่กระจายเข้ามาบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย จึงเกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมพื้นบ้าน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ดนตรีร้องเงิ่ง : กรณีศึกษาคณะชาเคย์ แวร์เต็ง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.3.1 ควรจัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ สามารถจัดในส่วนของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ของไทยพุทธและดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ของไทยมุสลิม เพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมดนตรีของภาคใต้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5.3.2 แนวทางในการส่งเสริมดนตรีร้องเงิ่ง ควรส่งเสริมและเผยแพร่ดนตรีร้องเงิ่งให้เยาวชนได้ฝึกฝนทั้งด้านดนตรีและการระบำ โดยเชิญวิทยากรด้านดนตรี คือ นายชาเคย์ แวร์เต็ง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้สนใจ

5.3.3 ควรที่จะนำดนตรีร้องเงิ่งมาบันทึกเสียงหรือถ่ายทำวิดีโอ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสาน บทเพลงร้องเงิ่งโบราณให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอดทำนองเพลงและจังหวะของดนตรีร้องเงิ่งได้อย่างถูกต้อง